

Tisztelt Ünneplő közösség,

Kedves Kollégáim,

A mai napon azért gyűltünk itt össze, hogy Cházár András emlékének adózzunk.

Cházár András igazi humanista volt, akiből napjainkban is elkelne több. Talán kevesen tudják róla, hogy 1790-ben Gömör vármegye főjegyzőjeként országgyűlési „esedező levélben”, 44 pontban foglalta össze a jobbágyok sérelmeit.

Kiemelten fontosnak tartotta az általános és kötelező alapiskoláztatást, valamint a fogyatékos emberek felkarolását.

Mai fogalmainkkal élve Cházár András igazi demokrata is volt, amiből szintén lehetne több, hiszen számos jogi és filozófiai munkát írt pl. a sajtószabadság, a halálbüntetés eltörlése, valamint a magyar nyelv elismertetése témakörében.

Ugyanakkor Cházár András nem volt egyedül abban, hogy az általa létrehozott iskola megnyitó ünnepségére nem kapott meghívást, és elhagyatottan, megbecsülés nélkül halt meg 1816. január 28-án hunyt el Rozsnyón.

Cházár András abban sem volt egyedüli, hogy halála után ismerték el és fel, milyen értékes életet élt, mennyi mindent tett a közösségért, amelyben élt: megemlékeztek róla az *Emlék-könyv a siketnémák váci országos királyi intézete 100 éves fennállásának ünnepe alkalmára* (Szerk. Borbély S., Budapest, 1902) című kötetben, gyógypedagógusok ezrei tanultak róla, Budapest XIV. kerületében (Zuglóban) utcát neveztek el róla és szülőházában emlékszobát rendeztek be, amelynek falán emléktáblára vésték érdemeit, és mellszobrát is itt, a kertben helyezték el.

Cházár Andrásról azt mondhatjuk, hogy évszázadokkal előzte meg a korát, s mint ilyen, „nem lehetett próféta a saját hazájában”.

Ma, számunkra, az utódok számára, már nem vitatott kérdés, hogy mennyire nagyformátumú emberről van szó, hiszen ezért is gyűltünk egybe, hogy ünnepeljük őt és méltón vigyük tovább mindazt, amit ránk hagyott. És itt nemcsak az 1802-ben Vácott megnyílhatott első magyar siketnéma intézetre gondolok, amit saját szavait idézve Bécsi látogatása inspirált: „Bétsnek minden ritkaságait semmivé tette előttem a Siket-Némáknak Oskolája. Szánakodás, édes meg illetődés, Bámulás, öszveütköztek bennem. Láttam: hogy azok; a kikben ez előtt az ötödik érzékenységnak fogyatkozása miatt, a Fő Valóságnak képe, az okos Lélek mintegy el temettetve hevert, a Lélek foghatóságait, szólás helyett Jelek által ki fejtegethetik, Gondolatjaikat másokkal közölhetik írnak, számoznak, kártyáznak egymással, vagy akárkivel mással, Leveleznek, a könyvnyomtató műhelyekben Betűket szedegetnek, nyomtatnak s.a.t.

Láttam: hogy ezek a szerentsétlen Boldogok, a Fő valóságról való képzelődéseiket mind jelek, mind írás által másokkal közölhetik, amint az Eleikbe általam is le irt Kérdésekre írással azonnal meg feleltek, egymásnak a könyvekből Jelek által diktáltgattak 's a diktáltattakat le Írogatták. Láttam: hogy a Siketek nem hallván is hallanak; a Némák nem beszélvén beszélnek. Láttam egy szóval: hogy ők Isten, Embertárs és magok iránt való kötelezettségekre, a Religiora, a kézi munkásságra s.a.t. a szerint meg tanítottak, valamint akárki más."

Arra is gondolok, hogy Cházár András korát megelőző, haladó gondolatai a 2007. évi A Fogytékossággal élő személyek jogairól szóló egyezményben öltöttek ismét testet, amikor az egyezmény *Preambulumának k) pontja így fogalmaz*: „aggodalmukat fejezve ki amiatt, hogy a különböző okmányok és kötelezettségvállalások ellenére a fogytékossággal élő személyek továbbra is akadályokkal szembesülnek a társadalomban való egyenlő részvételük során,...". Cházár András nézetei visszatükröződnek az Egyezmény 7. cikkelye 1. és 2. pontjában is, miszerint: „A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy a fogytékossággal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását”, illetve „Minden, a fogytékossággal élő gyermekekkel kapcsolatos intézkedés során elsődlegesen a gyermek legfőbb érdekeit kell figyelembe venni."

Tisztelt Hölgyeim és Uraim,

Kedves Hallgatóság,

Őrizzük meg Cházár András szellemét, ne hagyjuk kihúnyni azt a társadalmi felelősséget, amit a fogytékossággal élő vagy hátrányos helyzetű, a társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett csoportok védelme jelent. Halljuk meg azt az üzenetet, hogy felelősséggel tartozunk egymásért, még életünkben, nemcsak halálunk után. Merjük megbecsülni, tisztelni mindazokat, akik valami jelentőset hoztak létre életükben. És soha ne engedjük, hogy valaki, mint Cházár András ilyen keserűen búcsúzzon sírversében:

„Távozz tőlem irigy! ne bánts már fektémben,

Eleget bántottál veled volt létemben.

Én soknak használtam, senkit nem sértettem,

Mégis szemed előtt semmit sem értettem.

Pirulj, légy emberebb!

ne bánts oly társadat,

Aki éretted él, kél s keresi javadat:

Szeresd embertársad, úgy boldogabb lehetsz,

Embertelenséggel mond meg: mire mehetsz?